

CAP. IIX.

De

Oculorum Morbis.

Oculorum morbi sunt vel partium eos ambientium vel constituentium. Partes ambientes sunt palpebræ, cilia & caro angularis, igitur

I. De Palpebrarum vitiis
Quæ sunt

Morbi
Palpebrarum.

Intumescencia.

INTUMESCENCIA Palpebrarum, Græcis *εμφύματα*, Est tumor palpebrarum latus, mollis, œdemati similis, sine coloris mutatione.

Causa
Interna

Causa est vel interna, nempe mucilago superflua residua sive indigesta ultimi alimenti materia; Liquor antequam per salem in Tartarum perfectum coagulatur, mucilago dicitur & nisi sal accedat Tartarus generari non potest; Generatio enim tartari est in sale & mucila

mucilagine. Paracels. cap. 3. demor-
bis Tartareis pag. m. 287. & 288.

Curatio

Curatio est facilis, quia Tartarus nondum est generatus. Paracels. loco citato. Adhæc, generationem Tartari esse in sale & mucilagine. *Archæus quoque adsit, quia morbi faber est, horum enim trium uno deficiente generatio Tartarei morbi non fiet & hoc ratione morbi melius est.* Adhibitis calentibus linteis dissipatur, sæpè sponte evanescit, & si perseveret, fiat fofus cum spongiâ ex decocto emolliente & dissipante, & inungatur *oleum philosophorum &c.* Imponi etiam potest *Empl. de vigo sive Mercurio*, quod vide apud Paræum in *Thesauro Chyrurg.* lib. xxv. de medicament. facultat. & composit. pag. m. 613.

**Causa
externa.
Curatio.**

Vel *Externa*, ab ictu 1. *Apis* aut *vespa*, tum aculeus eximendus, animalcula contrita imponenda, vel spiritus mellis aut mel ipsum inungendum. 2. *A-ranea*, tumque *Theriaca* inungenda aut pulvis bufonis combusti in duplicato linteo imponendus, 3. *urtica*, ubi locus vino tepido abluatur, & ol. oliyarum
aut

Cap. IXX. de Ocul. Morbis. 107

rosar. Philosophorum, vel succus plantaginis illiniatur.

ΤΡΑΧΩΜΑ est internæ palpebrarum superficiei asperitas cum rubedine & pruritu; nonnunquam & cum pustulis seu tuberculis semina ficus vel milij referentibus. Unde tres ejus gradus. 1. Cum palpebræ, si invertantur, inæquales ac asperæ apparent, cum rubedine & pruritu. 2. cum præter modo dicta adhuc ad sunt manifesta jam asperitas ac rubor, adeo ut emineant quasi granula ficus, Græcis dicitur σίκωνις. 3. Quando inveteravit malum & pars interior palpebræ exulcerata est ac scissuram & callositatem contraxit, dicitur & palpebræ callositas, Græcis κόλωσις, Huc pertinet & scabies sive ψωροφθαλμία.

Τραχώμα
μω.

ejus gradus
duos.

Horum causa est mucilago Tartarea-Salina secundum propositos gradus coagulata.

Causa

Curatio præmissis universalibus, nempe Tartarum solventibus & purgantibus, apponatur cum peccis lineis unguentum rosarum additâ turtiâ, vel mixtura

Curatio

ta palpebris inungatur. Præstantior se-
quens

Aqua Ophthalmica Cæru- lea

Rec. Calcis viva benè usta & in
frustis integris, quæ aëris vel aquæ
injuriam non passa sit lib. IV. pone in
vase amplo stanneo & superfunde aq.
pluvialem aut fluvialem usque ad e-
minentiam dimidii pedis, sine lentè
resolvi & agita subinde spatulâ lig-
neâ usque dum aqua benè impragna-
ta sit sale calcis, quam filtra & ser-
va usui. Hoc tertio vice repete cum
aquâ recenti & singulas filtrationes
seorsim serva. Nunc Recipe aq. pri-
mæ part. j. secunda part. ij. tertiæ
part. iij. misce invicem & in lib. j. hu-
jus aquæ dissolve drachmam unam
salis armoniaci, infunde dissolutio-
nem hanc vase cupreo aut aereo, &
retine in eo duodecim aut quindecim
horas vel usque dum instar Sapphi-
ri orientalis tingatur. Post filtra cæ-
le

Cap. IIX. de Ocul. Morbis. 103

Et *Et usui serva in ampullâ vitrea.*

Cujus gutta una vel altera loco affecto instillari possunt, vel solæ, vel si nimio sale imprægnata sit, ut teneriores personæ vel loci molities ferre nequeant cum aquâ fœniculi, rosar. plantag. &c. permulceri poterit.

Hæc aqua tibi erit instar omnium, quæ alias ex Tutia, vitriolo albo, &c. cum aquis destillatis fiunt collyria. Magnarum quoque virium est Spiritus Tabaci guttæ aliquot aut grana quædam Salis ejusdem in aq. Euphrasia, florum Cyan. fœniculi, rosarum, &c. diluta; aut illa non sunt in promptu parata Rec. Cinerum Tabaci, infunde cum modo dictis ex herbis ophthalmicis destillatis aquis calidis, post filtra & adhibe pro arbitrio. Nota, quod medici sit Collyria probare, etsi nimis acriâ & mordacia cum aquis prædictis demulcere in quantum sufficit. Extemporaneum est medicamentum palpebris inversis salivam Tabaci fumum tubulo jejune haucientis plumâ leviter illinire. Post adhibita hæc topica statim oculus cum

lacte tepido vel decocto emollienti fo-
mentari potest.

*Inversio
quæ
Ἐκτρο-
πιον.*

*vel
λαγό-
φθαλ-
μος.
Causa,
Et*

Curatio

*Paralysis
Oculi.*

INVERSIO quæ est vel Ἐκτρο-
πιον, cum interna palpebræ inferioris
pars invertitur & deorsum trahitur, ut
cum deformitate videatur & instar ru-
bræ carnis appareat, neque cum supe-
riore committatur, sed pendet atque
hiat. Vel λαγόφθαλμος cum su-
perior sursum trahitur, ut oculum
totum tegere non possit, sed per som-
num etiam aliquando apertus manet o-
culus. Oriuntur vel à convulsione &
paralyti, quæ curantur ut convulsio &
paralysis communis. vel à vulnere vel
ulcere oculi malè curato, quæ incisi-
onem requirunt, de quâ vide Chyrur-
gos.

LAGOPHTHALMUS infantium
consuetudine malâ inductus contra-
riâ consuetudine corrigendus, pannis
scilicet nigris cunas circa caput obvol-
vendo & ad pedes luculam aliquam
statuendo, quam continenter infantes
aspiciant.

Paralysis Oculi, cum palpebræ spon-
tè attolli non possunt, rarò accidit sine
alia

aliarum partium resolutione & difficulter curatur.

II. De ciliorum vitiis.

Et sunt HORDEOLUM quod est tuberculum in summâ palpebrâ succrescens è palpebræ margine & è cilio, oblongiusculum & in abscessum ferè desinès, grano hordei simile. GRANDO est tuberculum rotundum, translucidum huic atque illud mobile. LITHIASIS similis ferè affectus; videlicet in palpebrâ generantur nodi & excrescentiæ & aspera quædam corpora lapidis instar dura & oculos prementia.

Causa est *Tartarus coagulatus*, à quo sal coagulans discessit, quod constat ex eo, quod nullus adsit dolor ab intra. *Paracels. lib. de morbis Tartareis cap. 3. pag. m. 287. sub lit. c. Sal discedit, mucilago est corpus, Sal coagulans, & post factam coagulationem abit in excrementum.*

Curatio. Hartmannus jubet hordeum jejuno ventriculo sæpius masticatum applicare. Alij, corpore muscæ capite abjecto locum fricare; Ego hordeolum manibus aperire soleo gypseamque

Hordeolum.

*Grando.
Lithiasis.*

Causa.

Curatio.

que materiam eximere, post *bals. sulphur. Therebinthinato* leviter tangere & parvum emplastrum de *galbano* aut *ammoniaco* imponere. Potest quoque, si suppurari non vult secari.

*μαδα-
ρσοις.
Causa.
Curatio*

ΜΑΔΑΡΩΣΙΣ est pilorum deflu-
vium in ciliis, aliquando rubedine tur-
gentibus & lucentibus. Causa est vel
materie defectus vel humor radices eo-
rum erodens. P.P. Laudatur sequens,

Rx. Nuc. avellan. ust.

stercoris murium torr. ana ℥i.

pingued. Vrsi ℥ij.

M.F. linimentum.

*τριχί-
ταις.
Causa.*

ΤΡΙΧΙΑΣΙΣ est, cum pili intro-
vergentes sub cæteris nascuntur, qui
tunicas oculorum pungunt. Causa est
apertio inconluetorum pororum, ad in-
terna respicientium, ex quibus pili pro-
dispositione erumpunt. Curantur evul-
sione, de quâ vid. chyrurg. quam in-
unctio *lactis canis & sanguinis ranarum*
viridium excipiat.

Curatio.

ΦΘΕΙΡΙΑΣΙΣ est pediculorum
proventus ex excrementi fermento &
femi.

Cap. IIX. de Ocul. Morbis. 107

femine; adlunt & per contagium. Præ. *Curatio.*
stantissimum est sequens.

℞. Vng. rosat. ℥℞.

Sulphur. viv.

staphisagria ana ℥℞.

Mercurij alb. precipitatū

& benè edulcorati ℥℞.

M. F. unguentum.

Vel tantum locus fricetur, panniculo isto quò aurifabri in deauratione usi sunt (den lappen, vvelchen die goldschmide beim vergulden gebraucht) Mercurio enim imprægnatus est, qui pediculorum infensissimus hostis.

III. De carnis angularis
vitiis.

ENCANTIS est caruncula *Encan-*
anguli majoris præter naturam ex- *itis.*
crescentia & Eminentia.

Causa est nimis laxa & mollis glandularum intra tunicam dispositio, quæ *Causa.*
cum ideò officium separationis ritè peragere non possit, à copiosiore alimento affluente porisque se insinuante ob-
ruitur

ruitur & magis distenditur, ideoque & majori solita mole excrefeit. Mala pterygiorum curatio aliquando causa antecedens esse potest.

Curatio. Curatio fit vel per medicamenta superfluum carnem absumenda ut sunt Flores æris, vitriolum calcinatum, alumen ustum, Aq. fort. ungu. Ægyptiacum, Apostolorum &c. vel sectione aut cauterio de quibus vid. chyrurgos. Caute agendum est, ne dum studemus superfluum carnem auferre ulcus immedicabile inducatur, nec tota caruncula absumenda, ne affectus contrarius Rhyas sequatur.

Rhyas. RHYAS est caruncula anguli majoris imminutio vel absumtio cum involuntario lachrymarum effluxu.

Cause & Curatio. Oritur vel ab iocisione, quæ incurabilis: Vel à medicamentis nimis corrosivis adhibitis, ubi Sarcotica, si non plane exesa fuerit, præstant, ut sunt ol. Phosphorum, item Aloës, crocus Martis, vitrum antimonii in pulverem impalpabilem redactum &c. Vel ab Epiphora de quâ jam

Cap. IIX. de Ocul. Morbis. 109

EPIPHORA est copiosa tenuis acris & salsi humoris sub specie lachrymarum in oculos præter naturam facta fluxio.

Galenicis Ephiphora soboles est *Causa* eharri à cerebro ad oculos ruentis, de quo vid. cap. præced. Quod si verò veram causam ex anatomia corporum naturalium spectemus, erit *siccum resolutum*, non humidum propriè dictum, sive *Sal Tartari resolutus* in ipsis glandulis, non ex cerebro eò defluens; In glandulis enim fit separatio alimenti ab excremento è quo Tartarus concurrente spiritu Salis generatur. Sal coagulationis causa est, vid. Paracels. libro de morbis Tartareis cap. 9. pag. m. 297. item cap. 3. pag. m. 287. Item cap. 5. pag. m. 290. Item cap. 12. pag. m. 302. Item *Paramiri* libr. 3. de origine morborum ex Tartaro tract. 2. pag. m. 54. & seq. Et levi occasione resolvitur, cum proprium salis astrum sit resolutio; Tartarus generatur ex elemento aquæ propterea coagulationi & resolutioni obnoxius. Exemplo sit Sal Tartari, quod facillimè in loco humido in liquorè abit, qui vocatur oleum Tartari per deliquium. vid. Paracels. lib.

110 Prax. Chymiatr. Sect. I.

Epipho-
ra alia.

lib. I. paramiri de origine morbo-
rum ex tribus primis substantiis
cap. V. pag. m. 45. & 46. Est & epipho-
ra sine dolore, calore & rubore, quæ
provenit ex sero è glandulis profluente,
non accedente sale corrosivo aut coa-
gulante.

Curatio.

In curatione præstat Sal *Yois ve-*
rum, unicornu minerale in subtilissi-
mum pollinem redactum, sic & sequens
Collyrium

Collyri-
um An-
timonia-
le.

℞. Vitri Antimonii in impal-
pabilem Pulverem
coneriti ℥j.

Lap. Hematit.

Sang. dracon. ana ℥ss.

Camphora

Aloës

Ireos florent. ana ℥j.

Aq. flor. Cyan.

rosar.

fœnic. ana ℥x.

Succi ruthe

chelidon. ana ℥iſs.

Cap. IIX. de Ocu. Morbis. IIX

Infunde & digere per viginti dies
in B. V. vel radiis solaribus
sapius vas commovendo &
agitando.

Quod satis laudare nequeo & in suf-
fusionibus oculorum carnisque angu-
laris & palpebrarum exsiccandis & de-
purandis ulceribus, cujus generis et-
iam est

ÆGILOPS seu **FISTULA LA.** *Aegilops.*
CHRYMALIS quæ est Tuberculum
inter majorem oculi angulum & nares
plerumque cum inflammatione, quod a-
liquibus priusquam in ulcus erumpat
Anchilops, post eruptionem si in fistu-
lam dehiscat *Aegilops* dicitur; aliis an-
te & post eruptionem *Aegilops* nuncu-
patur.

Causa est sal reverberatus aluminosus;
quod pulchrè deducit *Paracelsus* in lib.
*I. Paramiri de origine morborum ex tri-
bus primis substantiis pag. m. 46.* Das
aber reverberire vvirid das ist ein an-
der Sal, und ist liquidum humi-
dum: dasselbig distillire sich uff und
ab

ab in seiner anatomey: und heist re-
 verberatio. Dann ursach kein hitz
 noch frembde geyle mag ihm in seine
 substantz geben, sondern Zugleicher
 vweis, vwie vasser und oel nicht ge-
 mischt vwerden mögen: also mögen
 andere dinge in das nicht gehen. Also
 gehen die spiritus ob diesem saltz hin
 und v wieder hin; auff und ab, so
 lang biß es v wirdt eine Mucilago,
 oder Viscositas, alsdann so hat es
 seine schärffe mehr dann es sie haben
 soll, also geht es durchaus, das ist die
 inwendige hitz treibt sein vve-
 sen für de leib heraus, alsdann so fängt
 es an auch zu löchern und dergleichen
 eusserlichen schaden zu machen. Al-
 so vvisset von dem saltz, Daß es sich
 neiget in sein arth, nachdem und es
 ist ander natur: Daraus dann viel
 kranckheiten entspringen, die ich in
 Chyrurgiâ heisse vulnera ærugino-
 sa. Dann ein jeglicher rost, vvirde
 von ihnen heraus getrieben durch sei-
 ne poros, und am lufft hat es seine
 operation &c: vide eundem in Chyrur-
 giâ

Cap. IIX. de Ocul. Morbis. 113

giâ magnâ lib. vij. von offnen Schâden
in specie von fistulen pag. m. 399. item
lib. 2. Bertheonea cap. v. pag. m. 361.
& 362. Tractatu von offnen Schâden
unde geschwâren cap. VI. de fistulâ pag.
m. 575. sinus fit, quando Ægilops non
satis citò aperiatur, aut quod pus post aper-
tionem non liberè effluat, sed diutius co-
hibeatur, quo fit ut in subjectas partes
semper agens easdem exeat excavetque.

Curatio. Tuberculi nondum ru-
pti superficies secari potest, ut follicu-
lus materiam continens adimatur. Si
apertum est, nec tamen satis patet, pe-
nicillis ulcus amplificandum est. Post
ad mundificandum ulcus & restinguen-
dum salem corrosivum optimè valet,
Collyrium modò dictum *Antimoniale*.
Item *Aqua ophthalmica Cerulea*, quam
vide supra, de hâc le Febure in Fracta-
tu de Ghymia. *Hæc aqua non habet
sibi æquale, ad omnes affectus oculorû,
absque respectu à quâ causâ oriatur.*
*Nam sal calcis viva cum sale volatili
urinae, quod virtutem salis armoniaci
constituit, permixtus, vitriolum sub-
tile ex cupro & ære extrahit, quod
inseparabiliter reperitur in aquâ &*

Curatio.

H com-

communicat virtutem refrigerantem,
mundificativam & desiccativam;
Dicam insuper, quod hac tria salia i-
ta invicem conjuncta extinguere &
depellere possunt omnem malignita-
tem salium acrium corrosivorum, &
mordicantium, que sanguinis serosi-
tati permixta sunt & que sunt vera
causa efficiens non solum doloris, in-
flammationis & ulcerum oculorum:
sed etiam plurium, omnis pruritus,
omnis eruptionis & ulcerum, qua ori-
untur & in externis humani corpo-
ris partibus formantur. Ideoque hac
aqua utilis non solum contra affectus
oculorum, sed quoque contra prurigi-
nem, scabiem & ulcera.

Commodè quoque adhiberi poterit
unguentum tale Hartmanni

℞. Sulphur. viv.

Aceti fortiss.

Aluminis,

Salis ana ℥ss

Rad. lapath. acut. rec. ℥ss.

℞. Unguentum. .i.

℞.

Cap. IIX. de Ocul. Morbis 115

Agilops herba quibusdam specificum est, cujus farina cum plantagine aut parietaria aut portulaca in modum cataplasmatris apponatur.

Paracellus in Chyrurg. magn. lib. VII. von offenen schäden in specie von fistulen, pag. m. 401.

Rx. ℞. de ferro,
de saturno ana ℥i.
Mercurialis ana Dis.

Misce.

Quo margo fistulæ externa manè & vesperi ad dies novem ungetur. Tom. I. lib. Paramiri IV. de origine morborum matricis, pag. m. 78. Ein loch das aus dem menschen frist in den leib durch die haut, vvas ist es anders dann ein Mineral: vwie ein saltz, und neben dem Sal ein grad, ein Genus. Darauß nun folget der Colcothar heilet das loch, vvarumb? Darümb daß der Colcothar das Saltz ist, daß das loch macht. Also heilet Mercurius seine löcher auch, und andere mehr Arsenicalia, und dergleichen Kanstu das auswendig sehen,

H 2 hen,

16 Prax. Chymiatr. Sect. I.

hen, das vvar ist, und sein unter-
scheid, so dir die erfahrenheit gibt,
daß dis Genus salis das heilt, und
daß ein ander Genus und art Salis:
Vndt siehest darbey, daß die dinge
keine vvunden heilen, sondern die
Consolida, Mumia, Balsama hei-
len die vvunden die nicht salia sindt.
Dann vvarumb? die vvunden kom-
men nicht aus dem saltz, darumb
helffen die Salia, vitriola, Mercu-
rij, Arsenica nicht. Darumb daß
die löcher vom Saltz kommen und
die Balsama, Mumia consolida nicht
Saltz seindt, Darumb helffen sie nicht
in den löchern.

Curationem Chyrurgicam per cau-
terium actuale vide apud Paræum lib.
xvj. de multis aliis, quæ Chyrurgiâ cu-
rantur, affectibus. pag. m. 354. & alios.

Partes oculum constitu-
entes sunt Tunicæ, humores &
Nervus. Unde

I. De

Cap. IIX. de Ocul. Morbis. I. 7

I. De Tunicarum morbis
quæ sunt.

*Morbis
tunicarum.*

OPHTALMIA est adnata tuni-
ca inflammatio. Ejus species sunt TA-
RAXIS seu PERTURBATIO,
cum oculi leviter tantum inflammati,
cum exiguo dolore & rubore. XE-
R OPH T A L M I A, quæ est, sine
lachrymis aut materiâ effatu digna ef-
fluente, sicca inflammatio. C H E-
M O S I S, quæ est magna inflammatio
non adnata solum tunicam sed & cor-
neam ac palpebras ita obsidens, ut hæ
quasi invertantur nec claudî possint, il-
laque supra pupillam intumescat.

*Ophthal-
mia
ejusque
species.*

Causa est quæ inflammationum, quam
Galenici sanguinem biliosum statunt,
qui cum copiosè fluat, primò arterias
majores occupet, deinde minores &
minimas, tandemque non omnis in ve-
nas assumtus ad inania spatia perveni-
at, ex tunc aliquam solutionem conti-
nui & dolorem, cum rubore vasorum
turgentium, & lachrymarum affluxum,
si multo sero sit permixtus: Ast certum
est in sanguine veras inflammationes
non gigni, nisi in eo prius semina in-

Causa.

18 Prax. Chymiatri. Sect. I.

flammationum delituisse, quæ occasione opportunam ad ebullitiones & paroxysmos intempestive excitandas præbeant. vide Severinum in ideâ medicina philosophica cap. XII. de Generatione & transplantatione morborum. Semina verò illa sunt mucilagines tartaræ, quæ beneficio supervenientis tincturæ alterius cujusdam impuritatis, sulphuræ videlicet, facillè expelluntur; Vbi enim impuritates Salino tartaræ & Sulphuræ commiscetur, hæ illas expellere nituntur; illæ verò renitentur & sic lucta intestina oritur, quæ effervescentiam parit, unde vasorum expansio & inflammatio,

Curatio.

In Ophthalmiâ prodest venæ sectio & exhibitio deoppilativis Spir. viri-ol. Sulphur. ol. luna, purgatio valida per inferiora, vitanda verò vomitio; Hippocrates Sect. IV. de locis in homine; *Quod si oculi subito inflammationem concipiant, nihil ominus illinito; sed fortissimè per inferiora purgato, vitando ne vomitum facias &* aph. r. 17. sect. vj. Ophthalmiâ laborantem alvi profusio corripit bonum. Quæ fund me cum habent in re & ex principiis

Cap. IIX. de Ocul. Morbis. 119

cipiis Medicinæ fluunt, quæ vide in I-
dæâ medicinæ philosophicæ Severini loc.
modo citato. Post topica & discuti-
entia, non tamen ob initio statim nisi
exactis tribus diebus, ut monent pra-
ctici, adhibenda: Præstant *lac. mulsebre*,
quod non diu relinquendum, sed singu-
lis horis mutandum, ne calore oculi
acefcat & acrimoniam contrahat. *A.*
qua ex albumine ovorum, quæ est hæc
apud Hartmannum. Coquantur ova
ad duritiem, deinde per medium
dissectis (*ungeschelet*) ovis eximan-
tur vitelli, postea cum quibusdam
albuminibus ad duritiem coctis & re-
nuer quasi in pulvem cum cultello
sectis cavernas reliquorum ovorum
comple, partibusque debitè conjun-
ctis & filo colligatis in cucurbitâ præ-
cisè in medium ex filo suspende, ne
spondilia ab iis tangantur. Obstru-
ctò orificio cucurbita in MB. colloce-
tur & coquantur, videbis albumina
secta paulatim in liquorem destilla-
re, quem probè ex fundo cucurbitæ
collectum (est nimirum satis exigu-
us) cum pennæ plumâ applicare po-
teris. *Aq. flor. Cyani. & Cichorei*
hæc modo paratæ. Rec. flor. Cyani
vel Cichorei ante exortum Solis col-

*Aq. ex
album.
ovorum
Hartm.*

*Aq. flor.
Cyani &
cichor.*

lectos q. v. coque in vitro angustioris orificii, quod subere & vesicâ benè munitum massâque farinaceâ, ex quâ panis coquitur, benè loricatum alterius panis instar in clibano coquito, post exprime liquorem e floribus & per balneum destilla. Mihi in usu sequens: Rec. *Phlegmatis urinae ex destillatione Mercurij microcosmi* vid. supra cap. vj. collecti, infunde per viginti quatuor horas in pelvim cupream, filtra, adde tutiam, Camphoram, Saccharum Saturni & utere. Paracels. in primo manuali tom. 2. pag. m. 31. sub lit. C.

℞. Sarcocolla. ℥j.
Camphora ℥ij.
Tutia ℥ij.
Croci ℥j.

distemperetur cum vino & aq. rosar. & oculis bis vel ter instilletur & mirabiliter valet. Possunt & palpebræ hoc unguento inungi.

℞. Ung. alabastr. ℥j.
Lap. calcamin.
Camphor. trit. ana ℥ij.
Mise.

Nec

Cap. VII. de Ocul. Morbis. 121

Nec aliter potui quin bonis Aq. Cz-
roleam Ophtalmicam emendatiorem
communicem;

Rec. Aq. flor. Cyan.
chelidon.
Euphras.
rosar. proprio sale
acuatas. ana ℥ij.

Aq.
opibalsa.
carul. e-
menda-
tior.

Superfunde calci viva injuriam
aëris non passa, cuius sale quoque im-
pregnatas filera, adde

Phlegmatis urinae ex destillatio-
ne Mercurij microcosmâ
collect. ℥. iv.

Salis, ex fœcibus ejus extractâ
vel
Salis armoniaci ℥i℥.

Stet in vase cupreo aut aurichal-
cino, donec perfectè colorentur; post
per aliquot menses soli expone, filtra
& usui serva. Hæc aqua, quæ in
oculorum morbis est stupenda, cum
aquis destillatis simpl. permulceri po-
terit ad usum pro medici arbitrio.

Crob

Crollius in libr. de signaturis rerum. *Oculi bovis humorum chrySTALLINUM destillatum*, omnibus oculorum vitiis succurrere scribit: Quomodo verò destilletur non addit, Ego hæcenus operationem non tentavi.

Vnguis oculi.

VNGUIS OCULI seu **PTE-
RYGIUM** est nervosa duriuscula & albicans membrana plerumque ex angulo sese obtendens, & si negligitur, non solum adnatæ subtenditur, sed etiam corneam & pupillam obducit. Germanis *Das Augensell.*

Causa.

Causa est excrementum lentum & viscidum partium externarum, à quibus tunica ducit originem, quod quia hæc in se recipere nequit supra ipsam propellitur, ubi ob viscositatem facile in tunicam concrevit.

Curatio.

Præmissis emollientibus egregiè valet, *Aqua Ophthalmica Cerulea* meæ descriptionis modò datæ. Collyrium ex *sale gemma ℥j. & aq. rosar. fenic. ana ℥j.* Item Plurimos sanatos vidi hoc sequenti, cuius usum egregium propriâ experientiâ attestari possum, *Rec. Indium seu Tartarum matulis adhaerent.*

Cap. IIX. de Ocul. Morbis. 123

rentem, exsicca & cum aquâ rosar.
fiat Collyrium. valet & Lapis me-
dicamentosus Crollij, Item Specifi-
cum lucij piscis Hartmanni, quod
est tale. Rec. Fellis luciorum, q. v.
destilla in cucurbitâ usque ad crassitiem,
in aquâ destillatâ solve aliquid cam-
phoræ & postea serva: crassitiem re-
lictam extrahe cum sp. V. & spir.
vini vicissim ab extracto per destillatio-
nem separa. Hujus extracti & aq.
Saturniana gr. j. dissolve in prioris aquæ
gut. 3. vel 4. ac cum pluma in oculum
mané & vesperi immitte, videbis feli-
cem progressum. *Alij ita destillant,*
Rec. exta lupi piscis & una cum felle,
Iecore ac reliquis visceribus in minu-
tas partes conscinde adjecto manipulo
fol. fœnic. vel sem. ejusdem contusi,
tum in alembico destilla & usui serva.
Inveteratus quomodo Chyrurgia tol-
latur vid. Chyrurgos.

PANNUS Arabibus SEBEL est
excrefcencia quædam super adnatam,
non ita dura nec membranosa ut un-
guis, sed mollior & veluti quædam venu-
larum textura sanguine turgentium.

Causa est sanguis venulis adnatæ im-
pactus eademque turgesciens, dum
lim-

Specifi-
cum lucij
piscis
Hartm.

Pannus.

Causa.

124 Prax. Chymiatri. Sect. I.

limites suos ampliare gessit; Intumescen-
tia ab iisdem ophthalmiæ principis est,
sed longè mitioribus.

Curatio.

In curatione, quæ de ophthalmia di-
cta, locum habent. Quomodo Chy-
rurgiâ tollatur vide auctores.

*Hypos-
phagma.
causa.*

HYPOSPAGMA seu **SU-
GILLATIO** est macula rubra seu
livida à sanguine extravasato exorta cor-
neæ communis; Sanguis iste si in pus-
vertatur dicitur Hypopyon.

Curatio.

In curatione P.P. Topica debent ef-
se discutientia simulque ad stringentia
E. gr. decoct. rosar. rubr. in vino F. Fo-
mentum. Tollunt Hyposphagma cali-
dus columbarum sanguis quod fit; Pul-
li columbini teneræ plumæ exprimun-
tur in oculum, qui deinde spongiâ de-
coctomeliloti imbutâ fomentari potest.
Celsus ad id multò efficaciorum dicit ef-
se sanguinem pulli hyrundinis, lib. vj. cap.
6. c. f. Radicem sigilli Salomonis con-
quassatam & oculo partibusque vicinis
in formâ cataplasmatismatis appositam lau-
dat Hartmannus. Hyssopi coma nodu-
lo inclusa bulliat in aquâ & tepidè no-
dulus oculo cruento applicetur, quod tam
ma-

Cap. IIX. de Ocul. Morbis 125

manifestè sanguinem educere ajunt, ut
lintheum ipsum, sanguinolentum vide-
atur. verum hoc remedium non sta-
tim in principio sugillationis, sed po-
stèa nigrescente jam sanguine adhiben-
dum suadent. Laudatur & sal absinthii
in aq. destill. Euphras. chelidon. &c.
Paracels. in Scholiis in poëmata Macri
de Absynthio pag. m. 1072. *Mel dige-
ratur cum absynthio ad solem per an-
num, aufert scotomiam si oculos cum eo
perungas; item claros reddit oculos. &c:
Sugillatis*) i. e. *cutis sugillata ein un-
gevvachsene haut, so treibts die mosen
hinweg, cum additione aque flammula.*

GRASSITIES CORNEÆ est,
cum substantia ejus ita exsiccatur &
corrugatur, ut patientes quasi per fu-
mum videant; inspicienti quasi quæ-
dam in superficie nebula apparet. Se-
nibus familiare & incurabile vitium est.
Oritur vel à defectu nutrimenti, vel ab
excremento sui alimenti, sæpissimè ab
incautà actu frigidorum applicatione,
præsertim post Ophthalmiam. Cura-
tur P.P. evaporatione aq. calidæ, in
quâ elixæ sint malva, althæa, chamæ-
mel. melilot. viol. cum fcenugræc. fœ-
nicul. Euphras. chelidoniâ, valerianâ &c:

*Crassities
corneæ.*

Causæ.

Curatio.

In-

Inspersione cremoris tartari è vino malvatico & instillatione succi chelidoniae expresso. Laudatur & sequens
 Rec. flor. rosismarini conde in phio-
 lâ stricti orificij optimè clausâ & sub
 terrâ per 40. dies æstivos repone: A-
 quam è floribus collige & usui serua.

Albugo
 duplex

Nebula

o

Leuco-
 ma.

Causa.

ALBUGO est macula alba corneam ita opacans, ut radij corporis lucidi liberè penetrare nequeant. Quæ duplex tenuis & crassa. Tenuis NEBULA dicitur & est à subtiliori excremento coagulato. Valent. quæ modo de crassitie corneæ dicta. Albugo crassior, alias LEUCOMA, est: vel ab excremento crassiori coagulato i.e. ut paucis comprehendam Tartarus. vid. Paracels. de Tartaro lib. 1. Tract. 1. cap. 1. in explicatione textus pag. m. 362. Item pag. seq. ad hæc verba; *hujus morbi generatio est naturalis, si transit à consueta naturâ ad consuetum locum*) ut si cui albugo contingit in oculis venit in consuetum locum. Idem innuit per hoc, dum dicit tom. 2. in fragmento Chyrurgico de oculorum doloribus; *So nun derselbe Chrystalin in ihm ausvirfft seine tenebras,*
 dar-

Cap. IIX. de Ocul. Morbis. 127

daraus vvirdt der Catar. et, der nagel
und Albugo, und scheiden sich in
dem als die statt betrifft. pag. m.

627. Tumque eadem locum habent
remedia: Hi enim tres morbi non ni-
si gradibus differunt. Vel à cicatrice post
vulnus vel ulcus, ubi insuper conveni-
unt, lachryma vitis, liquor perlarum,
nitrum cum oleo veteri tritum & il-
litum, Pulvis fimi hyruudinis, ossis
sepia pollen tenuissimus, Lap. cala-
minar. ppt. spuma nitri, Saccharum
Candi, urina pueri non polluti in va-
se aëneo ad calorem cilibani coagulata;
Item, Collyrium Antimoniale, Aq.
Ophe. Carul. d. n. aq. ex albumine o-
vorum, Fel lucij piscis, Ludum, de
quibus suprâ de ungue oculi. Hart-
mannus laudat pinguedinem ex hepa-
te mustelæ piscis Quappen oder Alrup-
pen, quæ hoc modò colligitur. Rec.
Hepar mustelæ piscis, lava in vino & sta-
tim ita implantetur vitro, ne fundum
& parietes ipsius vitri tangat, sed libe-
rè in eodem pendeat, vitrum optimè
claudatur & exponatur soli aliquandiu
& hepar fermentotum in pinguedinem
flavam destillat, quam collectam serva
ad

Curatio.

ad usum; qui ille est, ut eundo cubitum hac iungantur palpebræ. *Paracels. lib. 1. de preparationibus*, ubi de *virtutibus Tute* agit, jubet Tutiam in lacte extinguere, in aquâ rosarum per noctem macerare, post aquam rosarum albugini imponere. Item.

℞. Tutia hujus ℥j.
vitrioli alb. ℥vij.
Camphora trit. ℥i℥.

In hominibus cum camphorâ utendam monet ne inflammatio fiat. loc. citat. pag. m. 865.

Plyctene -
na seu pu-
stula cor-
nea,

PLYCTENÆ sunt pustulæ seu vesiculæ similes iis, quæ ab aquâ fervente excitantur, grana milij circiter magnitudine, annatæ & corneæ tunice communes. Sunt autem aliæ profundæ, aliæ superficiariæ, aliæ magnæ aliæ parvæ, aliæ albæ aliæ nigre apparent.

Causa.

Causa est *Sal resolutus*, qui cum expellitur cuticulam exteriorem penetrare nequit, ideoque illam instar tuberculi attollit. *Paracels. lib. 1. paramiride*

Cap. IIX. de Ocul. Morbis. 139

ri de orig. morb. ex trib. prim. subst.
cap. v. pag. m. 46. Nun findt etliche
Salia, so ein solche zerorechung in
sie fallen, das sie sich zerschmelzen
wie der schnee: und das in dem
weg. So sie zerschmelzen, als-
dann so ist der wärme in leibe art,
die dann auch da ist wie im Mercurio,
das sie ein solch resolvirt saltz
aus dem leibe treibet: Dann diesel-
bige wärme oder hitze läst kein re-
solvirt saltz im leibe nicht bleiben,
umb viel ursachen willen, es mus
hieraus.

Superficialia pustula minus pericu-
losa ac profundiores. Suppuratio &
exulceratio, quantum fieri potest, pro-
hibenda, nam si pustula rumpantur,
sæpè in ulcus mutantur. In curatione
valent, Albumen ovi cum alumine,
saccharo & croco, Tutia, Lapis cala-
minaris ppt. Collyrium Antemoniale,
Aq. Ophth. Carul. d. n. Balsamus Hy-
periconis, Sal live saccharum Satur-
ni, oleum ejusdem rubrum, quod fit
Saccharum Iyni. vel potius ol. ejusdem

Curatio

*Ol. Sa-
turni ru-
brum.*

per deliq. destillando per retortam vi-
tream loricatam in excipulum capacis-
simum, juncturis optimè clausis & igne
per gradus adhibito, donec rubræ gut-
tæ cadant, nihilque amplius exstis-
let. In excipulo quatuor diversi li-
quores reperiuntur, per retortam vi-
tream loricatam in MB. aut cinere se-
parandi, prodeunt enim primò spiritus
ardens, post oleum flavum quod ta-
men per aliquot dies digestum rubes-
cit, phlegma, quod denique in fundo re-
linquitur oleum rubrum vid. Hartman-
num in Crollium, item Beguinum in
Tyrocinio Chymico cum notis. cap.
IV. Item *Sal Lythargyri* quod Pa-
racello *Alumen Saturni* dicitur &
est idem cum Saccharo Ibi. & hoc
Hartm. & *Fellis anserin. gallinar. &*
piscium ana, part. aq. vitro inde,
adde mellis modicum, F. linimentum,
quo oculi inungantur. Quod si pu-
stulæ cedere nolunt se d incrementum
sumunt, acu argentea perforanda.

Vlcera.

Causa.

VLCERA OCULO vel ab ex-
ternâ, ictu, medicamento nimis cor-
rosivo, aut re alienâ in oculos illapsâ;
vel ab internâ, sale nimirum vitioso sive
in *solcothar* sive *Alumen* dege-
ne;

Cap. II X. de Ocul. Morbis. 131

neret, oriuntur causâ. Hæc pro ratione circumstantiarum duplicia sunt *Superficiaria*, ut *Επικαύματα* Tubercula superficiaria corneæ ac adnatæ tunicæ plerumque communia, nigricantia vel colorem cinereum præ se ferentia, & *Κοίλωμα*, quod est ulcusculum circa Iridem latum & minus profundum. *Vel profundiora*, eaque *Εγκύματα* pustulæ profundiores & magis inultæ. *Βόρειον* ulcusculum cavum angustum & durum & puncturæ rotundæ simile. *Αργεμον* si- ve ulcus coronale, quod in Iridis circulo exortum circa externam ejus partem rubicundum, circa internam candidum apparet, atque ambientia etiam comprehendit. At hæc non ratione causarum, sed tantum magnitudine, quod illorum aliud latius aliud angustius sit, differunt; Ideoque eandem curationem requirunt, nempe ulceris mundificationem, detersionem & consolidationem; ubi ea, quæ modò de pustulis corneæ & in Ægilope dicta sunt, conveniunt remedia pro Medici Judicio adhibenda.

Ad ulcus canerosum & dysepuloricam præter ea commer...tur lac asinum oculis jamissam,

Differe-
rentiæ.

Επίκαυ-
ματα.

Κοίλω-
μα.

Εγκύ-
ματα.

Βόρειον.

Αργε-
μον.

Catalla

VULNERA OCULORUM, post venesectionem, consolidationem exigunt. Præstant, Aloë, Tutia, Camphora, Sarcocolla, Sang. draconis, Myrrha, Antimonium, Æs viride, Item Oleum Lythargyrii sive Saturni rubrum vid. supra. Ulmi folliculorum mense Maja collectus liquor, Pars albuminis ovi Germanis der vogel, Aqua ex albumine ovorum, & sequens Cancrorum fluviatilis; Rec. Cancros fluviatiles vivos mense Junio sole & lunâ in Cancro existentibus no. XXXI. & pro pondere horum adde tantum herbæ chelidoniæ totius, contunde hæc simul mixta: iisdemque porro adde sem. feniculi, contusi. ℥j. Fabar. Marinar. ppt. Camphoræ ana ℥ß. Caryophyllorum, aloës epat. tutiæ ppt. ana. ℥ij. misce & divide in 3. part. 2q. Primam partem in RM. destilla: deinde partem alteram immitte cucurbitæ & destillatâ à parte primâ aquam affunde, rursusque abstrahæ, ut prius; tum tertiam quoque partem infer & aquas antea distillatas omnes iteram super infunde, adeoque tertiâ vice destilla. Qui vult ex fœcib. calcinatis salern potest extrahere

Aqua
cancro-
rum flu-
viatil. ad
oculos.

Cap. XII. de Oculi Morbis. 133

here & majoris efficaciz ergo admisce-
re. Gutta aliquot ter quaterve de die
oculo instillata mirè conglutinant.

UVEÆ PROCIDENTIA
non est morbus per se, sed ex magis *Uvea*
vel minus, sive per vulnera, sive per ul- *prociden-*
cera, solutâ corneæ unitate accidit. *tia.*

Quomodo à pustulâ superficialiâ
differat, cognoscitur; Quod hæc un-
dique nigra & exacte rotunda cerna-
tur; Illa verò uveæ procidentia aut ni-
gra aut cærulea sit, in fundo circum
album exhibeat, & pupilla quodammo-
do divulsa appareat. Curatio ulcus vel *Curatio*
vulnus respicit intrò repulsâ uveâ; Sed
ut rarior hic affectus accidit, ita & dif-
ficulter, præsertim si inveteratus, curâ-
tur.

SUFFUSIO, alii **CATARACTAM** *Suffusio*
vocant, Est Tartari viscosi &
glutinosi, qui ex proprio nutrimento
descendit, sub pupillâ concretio, ra-
dios objecti luminosi impediens. Qui,
non aliter ac mucilago in lapidibus
fontium, sic & in margine oculorum
ex aquis sive humoribus contentis col-
ligitur. Vide Paracels. lib. de Tartaro
Tract. 1. cap. 2. & 3. cum annotatio-
nib. Causa in definitione dicta est. P.

Curatio. P. Valent ea, quæ supra de crassitie corneæ & Albuginæ dicta sunt. *Schultetus in Armamentario Chyrurgico part. I. Tab. 31. fig. 9. pag. m. 63. edit. in 4to.* Ego, inquit, expertum habeo fel lucii piscis modico sacchari mistum, & (post purgationem totius & usum vesicatorii retrò aurem sinistram adhibiti) sinistro oculo nepotis ex fratre mei, instillatum suffusionem in principio existentem septimanæ spatio resolvit. Hoc felle sæpius feliciter usus est Adrianus Spigelius, qui ad suffusionis principium valde mihi commendavit etiam oleum hepatis mustelæ fluviatilis: (de quo vidè *Forest. l. xi. dis. 35.*) ut & aquam ophthalmicam Martini Rulandi & illam Socialem cujus descriptio talis.

℞. Fœniculi, Ruthæ, Euphrasie, verbena, Tormentilla, Betonica, rosarum, Endiviæ sylvestris, Callitrichi, Anagallidis, Pimpinella, chelidoni, Papyri, Peonia, Fol. vitis, Apii, Agrimonia & caprifolii ana part. æq. Terantur & pridie ponantur trita in vino albo; secundâ, in urinâ pueri venerem nondum experti; Tertia

Cap. XII. de Oculi Morbis. 135

tiâ, in lacte mulieris: & quartâ in melle optimo, quo tempore destillentur, & ad usum referventur.

Cataracta perfecta & matura, si nempe in pelliculam ut vocant, concrevit, quomodo chyrurgiâ tollatur, vid. ibid.

II. De Humorura Vitiis.

HUMORES in oculo tres sunt, *Humorum vitia,*
Aqueus, Chrystallinus & vitreus, illique vel imminuuntur, vel præter naturam augentur, vel obscurantur. 1. *Imminuuntur,* vel alimenti defectu ob vasa obstructa, aut nimium calorem & siccitatem per febres ardentes, hecticas, venerem immodicam &c. quò respiciendum in curâ; vel effusione ob tunicas ruptas. 2. *Præter naturam augentur,* ob valorum laxitatem, quæ constringenda. 3. *Obscurantur* à proprio non ritè separato excremento; In specie humor Chrystallinus, quando in glaucum colorem mutatur, quod cognoscitur ex eo, quod circa pupillam insi-

Glaucoma.

Causa.

gnis & profunda apparet albedo, & omnia tanquam per fumum aut nebulam videntur, dicitur **GLAUCOMA**. Oritur; vel ab alimenti defectu, tumque quasi corrugatur & exsiccat, ut in senibus; vel ab excremento admixto, de quo modo dictum. In curâ re-

Curatio.

soluentibus & deoppilantibus erit agendum: valet specificè *Pulvis Ephrasia* ad scrup. i. manè sumtus; & tragæa sequens ℞ *Sal. Ephras. Ruthiana* ℥ij. *Cinamom. cubeb.* ℥i℥. *sem. fanis* ℥ij. *succin. alb. pps.* ℥ij. *Sachar. alb. fin.* ℥ij. Misc. pro Tragæâ. vel sola, vel in spir. Ephras. aut vin. alb. manè & vesperi data, quantum duæ cuspides cultri capiunt.

Myopia.

MYOPIA est, quando aliquis obiectum debito spatio, quo alias sani res videri solent, distans exactè videre nequit, & ut cognoscat propius oculis admoveere cogitur: Quidam verò illud non nisi conniventibus & non nihil clausis oculis agnoscunt.

**Causa u-
na**

Causa est remotior humoris chrysalini situs à tunica retiformi, ob aquei & vitrei humoris abundantiam; Quam obrem fit, ut radii, ab obiecto visibili remo-

remoto emissi & in cornea tunica hu-
moreque Chrystallino refracti, ex-
actè ad debitum retinae tunicae aut ner-
vi optici punctum non colligantur, sed
citra idem concursus radiorum forme-
tur. Unde necessariò, qui ita consti-
tuti sunt, vident objecta remota con-
fusè; Nam distincta visio fieri non po-
test, nisi radij luminis in ipso puncto
exactè coeant. vid. *Carref. de Homine*
No. XIX à pag. m. 47. ad 51. Altera *Alteras*
Myopiz causa est crassities & turbidi-
tas humorum & tunicarum de quibus
suprà.

Cognoscitur hæc visu externè à cras-
situdine & turbiditate humorum, neque
tales conspiciuntur & ad propin-
qua etiam caligant. Illa est, si oca-
li planè appareant limpidi, puri ac ful-
gentes. ad quod si accedat, quod
perspicillis juventur concavis: & Hæ
quo magis senescunt, eò longinquius
vident & ad extremum ferè senium sine
perspicillis. Cujus ratio est, quod in-
gruente senio humores deficient & tu-
nicæ concidunt, tumque Chrystallinus
debitam à tunicis distantiam acquirat.

III. Nervorum optico- rum morbus est

*Gutta
Serena.*

Causa.

Curatio.

GUTTA SERENA, Germanis *der schvvarize staar*, quæ cæcitas nervorum optico-
rum vitio exorta, in quâ nullum planè oculorum vitium, nisi quod pupilla aliquantum nigrior & amplior appareat, animadvertitur. Nervus verò opticus aut obstruitur aut comprimitur; Unde motus luminis nervo optico impressus interceptitur, ideoque occasio animæ varias colorum & luminis idæas concipiendi non datur. Difficiliter curatur, & si in principio quid tentandum de oppilantibus erit agendum.

CAP. IX.

De

Aurium morbis.

Parotidis.

PAROTIS est inflammatio glandularum pone aures cum tumore, pulsanteque dolore, & ad malas & tempora sese extendente rubore. Est autem alia *maligna & pestilentialis*, alia